

PRAWO GOSPODARCZE I HANDLOWE

redakcja naukowa Wojciech J. Katner

Szymon Byczko, Andrzej Jakubiec, Jakub Janeta
Aleksander Kappes, Przemysław Katner, Wojciech J. Katner
Bartosz Kucharski, Urszula Promińska
Anna Rzetelska, Maciej Węgierski

SERIA AKADEMICKA

WYDANIE

3

UZUPEŁNIONE I POPRAWIONE

PRAWO GOSPODARCZE I HANDLOWE

redakcja naukowa Wojciech J. Katner

Szymon Byczko, Andrzej Jakubiec, Jakub Janeta
Aleksander Kappes, Przemysław Katner, Wojciech J. Katner
Bartosz Kucharski, Urszula Promińska
Anna Rzetelska, Maciej Węgiński

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

3

UZUPEŁNIONE I POPRAWIONE

Stan prawny na 1 lipca 2020 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały napisali:

Szymon Byczko, Bartosz Kucharski – B.XI

Andrzej Jakubiec – C.II § 1–3

Jakub Janeta – A.VI § 5, B.VI § 1–4 (poza B.VI § 3 pkt 3.2.2), § 6 pkt 6.1, 6.4

Jakub Janeta, Maciej Węgierski – B.VI § 5, § 6 pkt 6.3

Maciej Węgierski – B.VI § 3 pkt 3.2.2, B.VI § 6 pkt 6.2

Aleksander Kappes – A.VI § 4, A.VII–VIII, B.VIII § 2 pkt 2.1, B.VIII § 2 pkt 2.2.2–2.2.4

Wojciech J. Katner – A.I, A.II § 1–3, 6, A.III § 1–6, 8–12, A.IV, A.IX, B.I–V, B.VII, B.VIII § 1, 8, B.X

Wojciech J. Katner, Aleksander Kappes – A.X, B.VIII § 2 pkt 2.2.1

Przemysław Katner – B.VIII § 9, C.II § 4

Urszula Promińska – A.II § 4–5, A.III § 7, A.VI § 1–3, B.VIII § 11, D.I–VIII

Urszula Promińska, Aleksander Kappes – A.V

Anna Rzetelska – A.XI, B.VIII § 3–7, 10, B.IX, C.I, C.III

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8223-094-9

3. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
---------------------	----

Wstęp	27
-------------	----

Część A

Przedsiębiorcy. Prawo spółek

Rozdział A.I. Zagadnienia wprowadzające	33
--	-----------

§ 1. Prawo gospodarcze i handlowe jako część prawa cywilnego. Zarys historii prawa handlowego. Prawo gospodarcze publiczne i prywatne. Określenie prawa gospodarczego i handlowego	33
--	----

§ 2. Źródła prawa gospodarczego i handlowego	36
--	----

2.1. Prawo europejskie i międzynarodowe	36
---	----

2.2. Prawo polskie	38
--------------------------	----

2.3. Prace legislacyjne, projekty nowych regulacji (wzmianka)	40
---	----

2.4. Zwyczaje handlowe. Prawo zwyczajowe	41
--	----

§ 3. Zasady działalności gospodarczej	42
---	----

§ 4. Wolność gospodarcza i jej ograniczenia na tle różnych modeli ekonomicznych	48
---	----

§ 5. Uczestnicy obrotu gospodarczego. Obrót powszechny, handlowy i konsumencki. Pojęcie konsumenta	56
--	----

Rozdział A.II. Przedsiębiorcy i przedsiębiorstwo – ogólna charakterystyka.

Firma. Prokura	59
-----------------------------	-----------

§ 1. Pojęcie przedsiębiorcy (kupiec – podmiot gospodarczy – przedsiębiorca)	60
---	----

§ 2. Cechy przedsiębiorcy	65
---------------------------------	----

§ 3. Mikro-, mały i średni przedsiębiorca	70
---	----

§ 4. Oznaczenie przedsiębiorcy. Firma	72
---	----

4.1. Uwagi wprowadzające. Zakres podmiotowy firmy	72
---	----

4.2. Pojęcie firmy. Funkcje, budowa i brzmienie firmy	74
---	----

4.3. Zasady prawa firmowego	78
-----------------------------------	----

4.4. Ochrona firmy	81
4.5. Oznaczenie przedsiębiorstwa	82
§ 5. Prokura i pełnomocnictwo przedsiębiorcy	84
5.1. Uwagi wprowadzające. Zakres podmiotowy prokury	84
5.2. Zakres przedmiotowy prokury	87
5.3. Udzielenie prokury	91
5.4. Wygaśnięcie prokury	95
§ 6. Przedsiębiorstwo	97
6.1. Trzy rozumienia pojęcia przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo a przedsiębiorca	97
6.2. Czynności prawne mające za przedmiot przedsiębiorstwo	102
6.2.1. Zbycie przedsiębiorstwa	102
6.2.2. Obciążenie przedsiębiorstwa	104
6.2.3. Umowy o korzystanie z przedsiębiorstwa	105
Rozdział A.III. Rodzaje przedsiębiorców	107
§ 1. Osoba fizyczna jako przedsiębiorca	108
1.1. Przedsiębiorca jednoosobowy	108
1.2. Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Przedsiębiorstwo w spadku	110
§ 2. Spółka handlowa jako podstawowy przedsiębiorca w gospodarce rynkowej ...	112
§ 3. Spółka cywilna. Wspólnicy spółki cywilnej jako przedsiębiorcy	113
3.1. Istota spółki cywilnej i jej charakter prawny	113
3.2. Umowa spółki cywilnej, cechy spółki i jej funkcjonowanie	116
3.3. Wystąpienie ze spółki, spadkobranie udziałów i rozwiązanie spółki	119
3.4. Przekształcenie spółki cywilnej w spółkę handlową	121
§ 4. Przedsiębiorcy zagraniczni i inne podmioty z udziałem zagranicznym	122
4.1. Uwagi wprowadzające. Inwestowanie zagraniczne w Polskę	122
4.2. Zasady działalności gospodarczej podmiotów zagranicznych w Polsce ...	125
4.3. Pojęcie osoby zagranicznej i przedsiębiorcy zagranicznego	126
4.4. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego	128
4.5. Przedstawicielstwo przedsiębiorcy zagranicznego	130
§ 5. Państwowa osoba prawna. Przedsiębiorstwo państwowe	132
5.1. Istota państwowej osoby prawnej	132
5.2. Państwowa osoba prawna po 1.01.2017 r.	132
5.3. Podstawowe zasady zarządzania mieniem państwowym	134
5.4. Przedsiębiorstwo państwowe	137
5.4.1. Uwagi wprowadzające	137
5.4.2. Cechy przedsiębiorstwa państwowego i gospodarowanie jego mieniem	137
5.4.3. Powstanie przedsiębiorstwa państwowego, rodzaje przedsiębiorstw	139
5.4.4. Prowadzenie przedsiębiorstwa, jego organy	140

§ 6. Komerccjalizacja – jednoosobowa spółka Skarbu Państwa. Prywatyzacja podmiotów państwowych	141
6.1. Uwagi wprowadzające	141
6.2. Komerccjalizacja i jej skutki. Komerccjalizacja a prywatyzacja	143
6.3. Prywatyzacja nazywana pośrednią. Uprawnienia pracowników do nabywania akcji lub udziałów (wzmianka)	145
6.4. Prywatyzacja nazywana bezpośrednią (wzmianka)	146
§ 7. Spółdzielnie	148
7.1. Uwagi wprowadzające	148
7.2. Pojęcie, powstanie i ustroj spółdzielni	149
7.2.1. Cechy normatywne spółdzielni jako osoby prawnej	149
7.2.2. Powstanie spółdzielni	152
7.2.3. Ustroj wewnętrzny spółdzielni	152
7.3. Stosunek członkostwa w spółdzielni. Nabycie i ustanie członkostwa	156
7.4. Reorganizacja, przekształcenie, likwidacja i upadłość spółdzielni	158
§ 8. Rzemiosło. Rzemieślnicy jako przedsiębiorcy	160
§ 9. Podmioty niebędące przedsiębiorcami mogące prowadzić działalność gospodarczą. Działalność gospodarcza stowarzyszeń, fundacji oraz kościołów i związków wyznaniowych	162
§ 10. Instytuty badawcze	166
§ 11. Wspólnoty mieszkaniowe	167
§ 12. Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego	168

Rozdział A.IV. Rejestr przedsiębiorców oraz ewidencja osób fizycznych będących przedsiębiorcami	172
§ 1. Uwagi wprowadzające	172
§ 2. Rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (KRS)	175
§ 3. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG)	179

Rozdział A.V. Spółki handlowe – zagadnienia ogólne	182
§ 1. Pojęcie spółki handlowej	182
§ 2. Zakres przedmiotowy Kodeksu spółek handlowych. Stosunek do Kodeksu cywilnego	183
§ 3. Umowa spółki handlowej	184
§ 4. Typy spółek	189
4.1. Spółki regulowane przez Kodeks spółek handlowych	189
4.2. Spółki regulowane w przepisach odrębnych	189
4.3. Spółki prywatne, publiczne i giełdowe	190
§ 5. Powiązania spółek, spółki dominujące i zależne, holding, koncern i inne formy współpracy spółek	192
5.1. Powiązania spółek	192
5.2. Formy zgrupowań spółek	193
5.3. Prawo koncernowe (prawo zgrupowań spółek)	195

5.4. Polskie prawo koncernowe <i>de lege lata</i>	195
§ 6. Europejskie prawo spółek	198
6.1. Źródła i pojęcie europejskiego prawa spółek	198
6.2. Dyrektywy	199
6.3. Rozporządzenia – wzmianka	202
6.4. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości – wzmianka	202
Rozdział A.VI. Spółki osobowe	204
§ 1. Zagadnienia wspólne	205
1.1. Charakterystyka regulacji spółek osobowych	205
1.2. Podstawowe cechy spółek osobowych na gruncie Kodeksu spółek handlowych	206
1.3. Zmiany przedmiotowe i podmiotowe w spółkach osobowych	209
§ 2. Spółka jawna	212
2.1. Charakterystyka ogólna	212
2.2. Utworzenie spółki	213
2.2.1. Umowa spółki jawnej	213
2.2.2. Wpis spółki do rejestru	215
2.2.3. Przekształcenie spółki cywilnej w spółkę jawną	216
2.3. Stosunki wewnętrzne spółki jawnej	217
2.3.1. Uwagi wprowadzające	217
2.3.2. Prawa i obowiązki korporacyjne	218
2.3.3. Prawa i obowiązki majątkowe	222
2.4. Stosunki zewnętrzne spółki jawnej. Prawo reprezentacji spółki	226
2.5. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki jawnej. Charakterystyka i cechy odpowiedzialności	229
2.6. Rozwiązanie spółki i jej likwidacja	231
§ 3. Spółka partnerska	234
3.1. Charakterystyka ogólna	234
3.2. Utworzenie spółki	236
3.2.1. Uwagi wprowadzające. Umowa spółki partnerskiej	236
3.2.2. Wpis spółki do rejestru	239
3.3. Stosunki spółki partnerskiej	240
3.3.1. Uwagi wprowadzające	240
3.3.2. Prawa i obowiązki partnerów	240
3.3.3. Prowadzenie spraw i reprezentacja w spółce partnerskiej	242
3.4. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki partnerskiej	246
3.4.1. Charakterystyka ogólna. Odpowiedzialność partnera za zobowiązania spółki powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu w spółce	246
3.4.2. Odpowiedzialność partnera za zobowiązania inne niż związane z wykonywaniem wolnego zawodu	249

3.4.3. Szczególne zasady odpowiedzialności wynikające z umowy spółki	250
3.5. Rozwiązanie spółki i jej likwidacja	251
§ 4. Spółka komandytowa	253
4.1. Charakterystyka ogólna	253
4.2. Utworzenie spółki	255
4.3. Stosunki wewnętrzne spółki komandytowej	260
4.4. Stosunki zewnętrzne spółki komandytowej – reprezentacja spółki	265
4.5. Stosunki zewnętrzne spółki – odpowiedzialność za zobowiązania spółki	266
4.6. Rozwiązanie i likwidacja spółki	269
§ 5. Spółka komandytowo-akcyjna	270
5.1. Geneza spółki komandytowo-akcyjnej i jej modele konstrukcyjne	270
5.2. Charakterystyka ogólna spółki komandytowo-akcyjnej	272
5.3. Stosunki wewnętrzne w spółce komandytowo-akcyjnej	275
5.4. Stosunki zewnętrzne spółki komandytowo-akcyjnej	276
5.4.1. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki komandytowo-akcyjnej	276
5.4.2. Reprezentacja spółki komandytowo-akcyjnej	277
5.5. Organy spółki komandytowo-akcyjnej	278
5.5.1. Walne zgromadzenie	279
5.5.2. Rada nadzorcza	281
Rozdział A.VII. Spółki kapitałowe	284
§ 1. Zagadnienia wspólne	285
1.1. Zasady fundamentalne dla spółek kapitałowych	286
1.2. Wkłady do spółek	290
1.2.1. Wkłady pieniężne i niepieniężne. Zdolność aportowa	290
1.2.2. Termin wniesienia. Wartość wkładów	291
1.3. Kapitał zakładowy	293
1.4. Spółka kapitałowa w organizacji	295
1.5. Rozwiązanie i likwidacja spółek kapitałowych	297
1.5.1. Rozwiązanie spółki kapitałowej	297
1.5.2. Likwidacja spółki kapitałowej	300
1.6. Pozostałe zagadnienia wspólne	302
§ 2. Spółka z o.o.	303
2.1. Charakterystyka ogólna	303
2.2. Utworzenie spółki	304
2.3. Udziały. Prawa i obowiązki wspólników	308
2.4. Organy spółki z o.o.	312
2.4.1. Zarząd	312
2.4.2. Organy nadzoru i kontroli	315
2.4.3. Zgromadzenie wspólników	317

2.5. Zmiana umowy spółki. Podwyższenie i obniżenie kapitału zakładowego	321
2.6. Wyłączenie wspólnika	323
§ 3. Spółka akcyjna	324
3.1. Charakterystyka ogólna	324
3.2. Akcje	330
3.3. Uprawnienia akcjonariusza	339
3.4. Organy spółki akcyjnej	342
3.4.1. Zarząd	343
3.4.2. Rada nadzorcza	345
3.4.3. Walne zgromadzenie akcjonariuszy	347
3.5. Zmiana statutu. Podwyższenie kapitału zakładowego. Kapitał docelowy i warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego. Obniżenie kapitału zakładowego	353
§ 4. Prosta spółka akcyjna	356
4.1. Charakterystyka ogólna	356
4.2. Tworzenie, wkłady	358
4.3. Akcje. Uprawnienia akcjonariuszy	359
4.3.1. Akcje w prostej spółce akcyjnej	359
4.3.2. Uprawnienia majątkowe	360
4.3.3. Uprawnienia korporacyjne	362
4.3.4. Uprzywilejowanie akcji i przywileje osobiste	362
4.3.5. Zbywalność akcji	363
4.4. Organy spółki	365
4.4.1. Ustrój organów w prostej spółce akcyjnej	365
4.4.2. Kompetencje i ustrój zarządu	365
4.4.3. Kompetencje i ustrój rady nadzorczej	365
4.4.4. Kompetencje i ustrój rady dyrektorów	366
4.4.5. Walne zgromadzenie	367
4.5. Zmiana umowy. Emisja akcji	369
4.5.1. Zmiana umowy spółki	369
4.5.2. Emisja akcji	369
Rozdział A.VIII. Łączenie, podział i przekształcanie spółek	372
§ 1. Łączenie spółek	372
1.1. Pojęcie i rodzaje łączenia spółek	372
1.2. Przebieg procesu łączenia spółek	374
1.3. Skutki połączenia	376
§ 2. Podział spółek	377
2.1. Pojęcie i rodzaje podziału spółki	377
2.2. Procedura podziału spółki	379
2.3. Skutki podziału	380

§ 3. Przekształcanie spółek	381
3.1. Pojęcie i rodzaje przekształcenia spółki	381
3.2. Przebieg procesu przekształcenia	383
3.3. Skutki przekształcenia	384
3.4. Przekształcenie przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę kapitałową	384
Rozdział A.IX. Odpowiedzialność cywilna w prawie spółek	386
§ 1. Zagadnienia wspólne. Przepisy Kodeksu spółek handlowych o odpowiedzialności dotyczącej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjnej i prostej spółki akcyjnej	387
§ 2. Poszczególne przypadki odpowiedzialności cywilnej	389
2.1. Odpowiedzialność członków zarządu za podanie fałszywych danych w oświadczeniu rejestracyjnym (art. 291, 479 i 300 ¹²³ k.s.h.)	389
2.2. Wyrządzenie spółce szkody przy jej tworzeniu (art. 292, 480 i 300 ¹²⁴ k.s.h.)	391
2.3. Wyrządzenie spółce szkody przez zachowania sprzeczne z prawem lub postanowieniami umowy/statutu (art. 293 i 483 k.s.h.)	392
2.4. Wyrządzenie szkody prostej spółce akcyjnej przez członków jej organów (art. 300 ¹²⁵ k.s.h.)	394
2.5. Roszczenie na podstawie art. 484 k.s.h.	395
2.6. Wyrządzenie spółce szkody wspólnie przez kilka osób (art. 294, 485 i 300 ¹²⁶ k.s.h.)	396
2.7. <i>Actio pro socio</i> (art. 295–298, 486–489 i 300 ¹²⁷ –300 ¹³¹ k.s.h.)	396
2.8. Odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. i P.S.A. (art. 299 i 300 ¹³² k.s.h.)	397
2.9. Odpowiedzialność na zasadach ogólnych (art. 300, 490 i 300 ¹³⁴ k.s.h.) ...	401
Rozdział A.X. Spółka europejska, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych i spółdzielnia europejska	404
§ 1. Spółka europejska (<i>Societas Europaea</i>) – uwagi ogólne	404
§ 2. Spółka europejska w Polsce	406
§ 3. Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych (EZIG)	409
§ 4. Spółdzielnia europejska	411
Rozdział A.XI. Upadłość przedsiębiorcy. Postępowania restrukturyzacyjne	412
§ 1. Uwagi wprowadzające	412
§ 2. Istota i podstawy ogłoszenia upadłości	414
§ 3. Zdolność upadłościowa	420
§ 4. Skutki prawne ogłoszenia upadłości	422
§ 5. Likwidacja masy upadłości	427
§ 6. Podział funduszów masy	431
§ 7. Postępowanie restrukturyzacyjne	435

Część B

Czynności handlowe. Umowy w obrocie gospodarczym

Rozdział B.I. Wprowadzenie. Zasada swobody umów. Rodzaje umów handlowych	447
§ 1. Pojęcie czynności handlowej. Źródła zobowiązań przedsiębiorców w obrocie gospodarczym	447
§ 2. Zasada swobody umów i jej granice	448
§ 3. Rodzaje umów w obrocie gospodarczym (umów handlowych)	451
Rozdział B.II. Zawieranie umów handlowych	454
§ 1. Sposoby zawierania umów	454
1.1. Uwagi wprowadzające. Wyróżnienie sposobów zawierania umów	454
1.2. Oferta i jej przyjęcie. Negocjacje	455
1.2.1. Oferta w postaci elektronicznej	457
1.2.2. Milczenie adresata oferty	458
1.2.3. Chwila oraz miejsce zawarcia umowy	458
1.3. Przetarg i aukcja	459
1.4. Aukcja publiczna	461
1.5. Dom aukcyjny	462
1.6. Umowa przedwstępna	462
1.7. List intencyjny	464
1.8. Giełda towarowa	466
1.9. Przystąpienie do wykonania umowy (art. 69 k.c.)	468
§ 2. Zawieranie umów poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość	468
§ 3. Zawieranie umów w trybie zamówień publicznych (wzmianka)	471
§ 4. Odpowiedzialność za <i>culpa in contrahendo</i>	472
Rozdział B.III. Wykonywanie umów przez przedsiębiorców	474
§ 1. Zasady wykonywania umów	475
§ 2. Świadczenia pieniężne między przedsiębiorcami	476
§ 3. Zabezpieczenie wierzytelności umownej	481
3.1. Uwagi ogólne. Zabezpieczenia rzeczowe (wzmianka)	481
3.2. Zabezpieczenia osobiste	482
3.2.1. Wprowadzenie, rodzaje zabezpieczeń osobistych	482
3.2.2. Poręczenie (tzw. cywilne)	483
3.2.3. Gwarancja bankowa	484
3.2.4. Przelew na zabezpieczenie	486
3.3. Zabezpieczenia wekslowe	488
3.3.1. Weksel <i>in blanco</i>	488
3.3.2. Poręczenie wekslowe (<i>aval</i>)	489

Rozdział B.IV. Odpowiedzialność odszkodowawcza przedsiębiorcy	492
§ 1. Zasady ogólne. Odpowiedzialność <i>ex contractu</i>	492
§ 2. Zastosowanie odpowiedzialności <i>ex delicto</i>	499
§ 3. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	500
§ 4. Odpowiedzialność przedsiębiorcy za szkody w środowisku naturalnym	502
§ 5. Kara umowna	504
Rozdział B.V. Ochrona przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi	509
§ 1. Uwagi wprowadzające	509
§ 2. Ogólna charakterystyka polskiej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym	511
Rozdział B.VI. Umowy w gospodarce elektronicznej – e-commerce	515
§ 1. Uwagi wprowadzające	515
§ 2. Umowy w postaci elektronicznej	517
§ 3. Implementacja prawa Unii Europejskiej do polskiego porządku prawnego	519
3.1. Oświadczenie woli w postaci elektronicznej	519
3.2. Dokumentowa i elektroniczna forma czynności prawnych	520
3.2.1. Elektroniczna forma czynności prawnej	521
3.2.2. Dokumentowa forma czynności prawnej	522
§ 4. Tryby zawierania umów w postaci elektronicznej	523
4.1. Oferta w postaci elektronicznej	523
4.2. Aukcja w postaci elektronicznej (aukcja internetowa)	525
4.3. Negocjacje w postaci elektronicznej	529
§ 5. Podpis elektroniczny	530
§ 6. Przedstawienie poszczególnych umów	535
6.1. Umowa o rejestrację domeny internetowej	535
6.2. Umowa o świadczenie usług drogą elektroniczną	536
6.2.1. Wybrane usługi świadczone drogą elektroniczną	539
6.2.2. Usługa automatycznego i krótkotrwałego pośredniego przechowywania danych w celu przyspieszenia ponownego dostępu do nich (<i>cached</i>)	540
6.2.3. Usługa polegająca na przechowywaniu danych (<i>hosting</i>)	542
6.2.4. Umowa o dostawę treści cyfrowych	543
6.3. Umowa o świadczenie usług drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym	544
6.4. Umowa o elektroniczny instrument płatniczy	546
6.4.1. Umowa o kartę płatniczą	550
6.4.2. Umowa o usługi bankowości elektronicznej	552
6.4.3. Umowa o instrument pieniądza elektronicznego	554

Rozdział B.VII. Umowy w obrocie towarowym. Umowa sprzedaży handlowej.	
Sklep internetowy. Umowa dostawy	558
§ 1. Uwagi wprowadzające	559
§ 2. Umowa sprzedaży handlowej	559
2.1. Charakterystyka umowy, źródła prawa, cechy sprzedaży handlowej	559
2.2. Składniki umowy. Przedmiot umowy, cena, marża handlowa	562
2.3. Szczególne rodzaje sprzedaży	570
2.4. Sprzedaż poza lokalem przedsiębiorcy oraz na odległość (odesłanie). Sprzedaż akwizycyjna i sprzedaż bezpośrednia	573
2.5. Forma umowy sprzedaży	575
2.6. Obowiązki przedsiębiorcy będącego sprzedawcą	576
2.7. Obowiązki kupującego	583
2.7.1. Zapłata ceny	583
2.7.2. Przeciwdziałanie opóźnieniom w zapłacie ceny w transakcjach handlowych	584
2.7.3. Obowiązek odebrania rzeczy	588
2.7.4. Przejście na kupującego korzyści i ciężarów związanych z rzeczą	589
§ 3. Sprzedaż towarów i usług za pośrednictwem Internetu. Sklep elektroniczny (internetowy)	590
§ 4. Rękojmia za wady rzeczy sprzedanej	591
§ 5. Roszczenie sprzedawcy w związku z wadliwością rzeczy sprzedanej	603
§ 6. Gwarancja przy sprzedaży	604
§ 7. Umowa dostawy	607
Rozdział B.VIII. Umowy o świadczenie usług i w pośrednictwie handlowym	609
§ 1. Usługi w prawie polskim i europejskim. Źródła prawa	610
§ 2. Umowy powiernicze	612
2.1. Istota powiernictwa	612
2.2. Wybrane umowy powiernicze	614
2.2.1. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	614
2.2.2. Przelew na zabezpieczenie (odesłanie)	616
2.2.3. Zarząd powierniczy	616
2.2.4. Inne umowy powiernicze	618
§ 3. Pojęcie pośrednictwa handlowego	619
§ 4. Umowa zlecenia i umowy podobne (art. 750 k.c.)	620
4.1. Zlecenie	620
4.2. Umowy podobne do zlecenia – świadczenie usług	624
§ 5. Umowa dystrybucyjna	625
§ 6. Umowa agencyjna	628
§ 7. Umowa komisju	633
§ 8. Umowa leasingu	636
8.1. Pojęcie, składniki i zawarcie umowy leasingu	636

8.2. Prawa i obowiązki stron umowy	639
8.3. Rękojmia za wady przedmiotu leasingu	641
§ 9. Umowa faktoringu. Forfaiting	641
9.1. Istota faktoringu	641
9.2. Faktoring w prawie polskim	643
9.3. Funkcje i rodzaje faktoringu	645
9.4. Forfaiting	648
§ 10. Outsourcing	652
§ 11. Umowa franchisingu	655
11.1. Uwagi wprowadzające	655
11.2. Franchising jako zjawisko ekonomiczne. Geneza, istota i rodzaje	655
11.3. Znaczenie gospodarcze i regulacja prawna franchisingu. Pojęcie umowy franchisingu	658
11.4. Treść umowy franchisingu wykształcona w praktyce	661
Rozdział B.IX. Transport towarów. Spedycja i skład	670
§ 1. Uwagi wprowadzające	670
§ 2. Umowa przewozu	671
§ 3. Umowy pokrewne	677
§ 4. Umowa spedycji	680
§ 5. Umowa składu	682
Rozdział B.X. Umowa o dzieło. Umowy inwestycyjne w budownictwie.	
Umowa o roboty budowlane. Umowa deweloperska	685
§ 1. Umowa o dzieło	685
§ 2. Organizacja procesu inwestycyjnego. Rodzaje umów i ich uczestnicy. Źródła prawa	691
§ 3. Pojęcie umowy o roboty budowlane	695
§ 4. Prawa i obowiązki stron umowy o roboty budowlane. Gwarancja zapłaty	698
§ 5. Odpowiedzialność za wady robót budowlanych	703
§ 6. Odpowiedzialność cywilna uczestników procesu inwestycyjnego	704
§ 7. Umowa deweloperska	707
Rozdział B.XI. Ubezpieczenia gospodarcze	712
§ 1. Ryzyko ubezpieczeniowe i interes ubezpieczeniowy	713
§ 2. Źródła prawa ubezpieczeń	715
§ 3. Rodzaje ubezpieczeń	716
3.1. Ubezpieczenia majątkowe	717
3.2. Ubezpieczenia osobowe	721
§ 4. Umowa reasekuracji	723
§ 5. Pojęcie i cechy umowy ubezpieczenia	723
§ 6. Zawarcie i treść umowy ubezpieczenia	727

§ 7. Ubezpieczenie na cudzy rachunek. Wskazanie uposażonego w umowie ubezpieczenia na życie. Przeniesienie przedmiotu ubezpieczenia	733
§ 8. Zakończenie stosunku prawnego ubezpieczenia. Przedawnienie roszczeń	736

Część C

Papiery wartościowe. Instrumenty finansowe. Umowy z bankiem

Rozdział C.I. Papiery wartościowe	741
§ 1. Uwagi wprowadzające	741
§ 2. Pojęcie i funkcje papierów wartościowych	743
§ 3. Rodzaje papierów wartościowych	748
3.1. Kryteria klasyfikacyjne	748
3.2. Weksle	749
3.3. Czeki	751
3.4. Obligacje	753
Rozdział C.II. Instrumenty finansowe	756
§ 1. Pojęcie rynku kapitałowego	756
§ 2. Pojęcie instrumentów finansowych	761
§ 3. Wybrane rodzaje instrumentów finansowych	772
3.1. Kontrakty terminowe	772
3.2. Opcje	774
3.3. Swapy	776
3.4. Skomplikowane warianty kontraktów terminowych, opcji i swapów	777
§ 4. Sekurytyzacja	781
4.1. Istota sekurytyzacji, jej funkcje i cele	781
4.2. Umowa sekurytyzacyjna. Umowa o subpartycypację	786
4.3. Inne umowy zawierane w procesie sekurytyzacji	788
4.4. Podmioty uczestniczące w procesie sekurytyzacji	789
Rozdział C.III. Umowy z bankiem	791
§ 1. Właściwości podmiotowe banku	791
§ 2. Umowa rachunku bankowego	796
§ 3. Umowa kredytu bankowego	802
§ 4. Akredytywa	805

Część D

Własność przemysłowa. Ochrona przed nieuczciwą konkurencją

Rozdział D.I. Własność przemysłowa i jej ochrona	811
§ 1. Pojęcie własności przemysłowej	811
§ 2. Ochrona własności przemysłowej	814

§ 3. Źródła prawa własności przemysłowej	815
3.1. Ochrona własności przemysłowej w prawie międzynarodowym	815
3.2. Regulacja unijna dóbr własności przemysłowej	816
3.3. Polska regulacja własności przemysłowej	817
Rozdział D.II. Wynalazek i jego ochrona	819
§ 1. Wynalazek jako przedmiot patentu	819
1.1. Cechy wynalazku	820
1.2. Wyłączenia i zakazy udzielania patentów	822
1.3. Wynalazki biotechnologiczne	823
1.4. Kwestia ochrony programów komputerowych	824
§ 2. Uzyskanie patentu	824
§ 3. Treść i zakres patentu	826
§ 4. Charakter prawny patentu	829
§ 5. Cywilnoprawna ochrona przed naruszeniami i ustanie tej ochrony	830
§ 6. Dodatkowe prawo ochronne na produkty lecznicze oraz produkty ochrony roślin (<i>Supplementary Protection Certificate – SPC</i>)	832
§ 7. Kwestia patentu europejskiego	833
Rozdział D.III. Wzór użytkowy i jego ochrona	835
§ 1. Wzór użytkowy jako przedmiot prawa ochronnego. Pojęcie i cechy	835
§ 2. Prawo ochronne na wzór użytkowy. Charakterystyka ogólna	837
Rozdział D.IV. Wzór przemysłowy i jego ochrona	839
§ 1. Wzór przemysłowy jako przedmiot prawa z rejestracji. Pojęcie i cechy	839
§ 2. Prawo z rejestracji wzoru przemysłowego. Charakterystyka ogólna	842
§ 3. Wzór Wspólnoty	843
Rozdział D.V. Znak towarowy i jego ochrona	845
§ 1. Znak towarowy jako przedmiot prawa ochronnego. Pojęcie, cechy i funkcje	846
§ 2. Kategorie normatywne znaków towarowych	848
§ 3. Zdolność rejestracyjna znaku towarowego	851
§ 4. Uzyskanie prawa ochronnego	853
§ 5. Treść i zakres prawa ochronnego. Ograniczenie skuteczności	854
§ 6. Charakter prawa ochronnego na znak towarowy	856
§ 7. Cywilnoprawna ochrona przed naruszeniami	857
7.1. Naruszenie funkcji odróżniającej ze względu na pochodzenie (w granicach specjalizacji)	858
7.2. Naruszenie funkcji gwarancyjnej i reklamowej	860
7.3. Środki ochrony	862

§ 8. Ustanie prawa ochronnego na znak towarowy	863
8.1. Unieważnienie prawa	863
8.2. Wygaśnięcie prawa	864
§ 9. Znak towarowy Unii Europejskiej (dawniej: wspólnotowy). Wzmianka	865
Rozdział D.VI. Oznaczenia geograficzne i ich ochrona	867
§ 1. Przedmiot prawa z rejestracji. Pojęcie, funkcje, klasyfikacja	867
§ 2. Modele ochrony	868
§ 3. Uzyskanie prawa z rejestracji oznaczenia geograficznego na gruncie prawa własności przemysłowej	869
§ 4. Treść i zakres prawa z rejestracji. Charakter prawa	870
§ 5. Ochrona oznaczeń geograficznych na podstawie rozporządzenia nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (wzmianka)	872
Rozdział D.VII. Topografia układów scalonych i jej ochrona	874
Rozdział D.VIII. Ochrona przed nieuczciwą konkurencją	876
§ 1. Uwagi wprowadzające. Pojęcie czynu nieuczciwej konkurencji. Funkcje art. 3 u.z.n.k.	876
§ 2. Typizowane czyny nieuczciwej konkurencji	880
2.1. Wprowadzające w błąd oznaczenia przedsiębiorstwa. Pojęcie oznaczenia przedsiębiorstwa i jego zdolność odróżniająca	880
2.2. Czyn nieuczciwej konkurencji skierowany na oznaczenia geograficzne	882
2.3. Wprowadzające w błąd oznaczenia towarów	884
2.4. Ujawnianie tajemnicy przedsiębiorstwa	885
2.5. Naśladownictwo	886
2.6. Nieuczciwa reklama	887
2.7. Oczernianie, utrudnianie dostępu do rynku, ingerencja w stosunki umowne	889
2.8. Sprzedaż premiowana, system sprzedaży lawinowej, nadmierna sprzedaż marek właściciela, przekazywanie informacji do biura informacji gospodarczej z naruszeniem przepisów	890
§ 3. Środki ochrony przed czynami nieuczciwej konkurencji	892
O Autorach	895

WSTĘP

Potrzeba aktualizacji podręcznika ze względu na zmiany ustawodawcze oraz rozwój doktryny i orzecznictwa w ciągu ostatnich 2 lat skłoniły autorów do przygotowania trzeciego wydania, **według stanu prawnego na 1.07.2020 r.**

Satysfakcją Wydawnictwa i autorów są bardzo dobre opinie o treści podręcznika, który otrzymał również Pierwszą Nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego w konkursie na najlepszy podręcznik akademicki.

Prawo gospodarcze i handlowe jest jedynym podręcznikiem w kraju obejmującym całość prawa prywatnego regulującego obrót gospodarczy, co dla wszystkich studentów prawa stanowi ostatnią część prawa cywilnego materialnego.

Wykład bazuje na wiedzy uzyskanej przez studentów w ramach części ogólnej prawa cywilnego, prawa rzeczowego, prawa zobowiązań i majątkowego prawa rodzinnego. Na uboczu omawianych kwestii, poza wyjątkami, znajduje się prawo spadkowe i prawo międzynarodowe prywatne. W toku wywodów staramy się nie powtarzać kwestii, które powinny być już znane z wcześniejszych partii prawa cywilnego, lecz tylko do nich nawiązujemy, i to głównie tam, gdzie jest to konieczne. Z kolei tam, gdzie to niezbędne, są też wskazywane – poza prawem polskim – źródła prawa europejskiego.

Podręcznik obejmuje cztery części składające się na wykład kursowy: **Prawo przedsiębiorców** (część A), **Czynności handlowe** (część B), **Instrumenty finansowe, papiery wartościowe i umowy z bankiem** (część C) oraz **Prawo własności przemysłowej i ochrona przed nieuczciwą konkurencją** (część D). Dwie pierwsze części nawiązują do podziału znanego z Kodeksu handlowego z 1934 r. na księgę pierwszą: kupiec, i księgę drugą: czynności handlowe. Chodzi zatem o **problematykę ustrojową przedsiębiorców** (część A), wśród których najliczniej występują **spółki handlowe**. Im też poświęcona jest szczególna uwaga, z rozbudowaniem zwłaszcza problematyki spółek osobowych jako bardzo popularnych w praktyce, a niemających tak licznych i szczegółowych opracowań, jak spółki kapitałowe. Z kolei odnośnie do tych spółek *novum* stanowi wprowadzenie do Kodeksu spółek handlowych w 2019 r. przepisów o **prostej spółce akcyjnej (P.S.A.)**, której początek funkcjonowania został przesunięty na wiosnę

2021 r. Nowością jest także wprowadzana od 2021 r. **powszechna dematerializacja akcji spółek akcyjnych**. Bardzo wielu zmian w latach 2018–2020 doznało **unormowanie spółki akcyjnej**. Uzupełnienie wykładu stanowi problematyka **spółki europejskiej** i innych form przedsiębiorczości europejskiej.

Współczesne prawo handlowe nie ogranicza się do zagadnień prawnych spółek, lecz dotyczy również **innych przedsiębiorców** (w tym **osób fizycznych wraz z nowym zarządem sukcesyjnym przedsiębiorstwa, rzemieślników, organizacji spółdzielczych**) i podmiotów z założenia niebędących przedsiębiorcami, ale mogących prowadzić działalność gospodarczą (np. **fundacje, stowarzyszenia, osoby prawne samorządu terytorialnego, instytuty badawcze, kościelne osoby prawne**). Odrębnie jest przedstawione **prawo upadłościowe** oraz **prawo restrukturyzacyjne**.

Czynności handlowe (część B) to zbiorcza nazwa dla obrotu gospodarczego, zwłaszcza dla **prawa umów**, w których stroną lub stronami są przedsiębiorcy, a więc spoza tzw. obrotu powszechnego, omawianego w ramach klasycznego prawa zobowiązań. Są wśród nich **umowy nazwane** (np. **sprzedaż handlowa, agencja, leasing, przewóz towarów, spedycja, skład, umowy inwestycyjne w budownictwie, ubezpieczenia gospodarcze**) oraz **umowy nienazwane** (np. **franchising, faktoring, outsourcing**). Zostały także omówione kwestie ogólniejsze: **sposoby zawierania umów przez przedsiębiorców**, w tym drogą elektroniczną, a także przez posłużenie się listem intencyjnym i pośrednictwem giełdy towarowej. Ponadto opisano **wykonywanie umów w gospodarce, odpowiedzialność za niedochowanie staranności zawodowej, kary umowne i sposoby zabezpieczenia wiarygodności** (osobiste, rzeczowe, wekslowe, gwarancja bankowa).

W **części C** znajduje się omówienie skomplikowanych **konstrukcji prawnych weksli, obligacji** i coraz powszechniejszych instrumentów finansowych, takich jak np. **opcje** oraz **sekurytyzacja (umowa sekurytyzacyjna)**. Następnie zostały przedstawione umowy z bankiem: **rachunek bankowy, kredyt bankowy i akredytywa**.

Praktyka prawnicza pokazuje, jak ważne są obecnie zagadnienia dotyczące **własności przemysłowej (część D)**. To kwestie dotyczące **znaków towarowych, oznaczeń geograficznych, wzorów przemysłowych i patentów**. Odrębną dziedzinę stanowi cywilistyczna strona **ochrony przed nieuczciwą konkurencją**. Każdy współczesny absolwent prawa powinien znać tę problematykę albo w ramach ogólnego przedmiotu, albo wykładu monograficznego. Zaznaczyć należy, że w **2019 r. prawo własności przemysłowej objęte zostało istotnymi zmianami ustawowymi**, dotyczy to także **zmian w prawie ochrony przed nieuczciwą konkurencją**, co uwzględniono w tym wydaniu podręcznika.

Przedstawieniu poszczególnych zagadnień przyświecało przekonanie autorów, że należy się skupić na najważniejszych kwestiach, ograniczając szczegóły, które można przenieść do wykładów specjalistycznych i na seminaria. Podręcznik nie może być bowiem zbyt obszerny, jeśli **ma służyć za podstawę do egzaminu przedmiotowego** i swą formą za-

chęć do studiowania. Powinien przystępnie i ciekawie prezentować nawet najtrudniejsze problemy, jednocześnie zawierając potrzebną wiedzę, nie omijając dyskusji naukowej oraz **podając źródła w piśmiennictwie i orzecznictwie**. Uzupełnieniu wiadomości służy **wskazanie przed każdym rozdziałem podstawowej literatury**, ale ograniczonej zasadniczo do opracowań zwartych. Ogólnie uwzględnione zostały opracowania systemowe (*System Prawa Prywatnego*, *System Prawa Cywilnego*, *System Prawa Handlowego*) oraz komentarze do Kodeksu cywilnego i Kodeksu spółek handlowych. Ze względu na podział tematyki między poszczególnych autorów nieunikniona stała się pewna nierównomierność prezentacji zagadnień i ich szczegółowości; dotyczy to również przypisów i odmienności językowych oraz cech osobistych piszących autorów. W ramach prac redakcyjnych podjęto próbę synchronizacji poglądów poszczególnych autorów, ale nie zawsze się to zapewne udało, dlatego każdy fragment tekstu jest przypisany do nazwiska jego autora.

Mamy nadzieję, że trzecie wydanie **podręcznika zawierającego całość problematyki prawa gospodarczego prywatnego (handlowego)** zostanie, podobnie jak poprzednie, życzliwie przyjęte przez studentów, a także przez środowisko naukowe i praktyków prawa, którym będzie służyć do poznania przedmiotu i odświeżenia wiadomości w nieustannie zmieniającym się stanie normatywnym.

W imieniu zespołu autorskiego
Prof. zw. dr hab. Wojciech J. Katner
Sędzia Sądu Najwyższego w st. spocz.

Stan prawny na 1.07.2020 r.

jest zyskiem wspólników) należny jest wyłącznie od wspólników. Mamy zatem do czynienia z pojedynczym, a nie podwójnym, opodatkowaniem podatkiem dochodowym. Inną cechą spółki komandytowej wpływającą na jej atrakcyjność jako formy przedsiębiorcy jest duża elastyczność jej konstrukcji, pozwalająca ukształtować jej ustrój w sposób dostosowany do oczekiwań wspólników w większym stopniu, niż jest to możliwe np. w przypadku spółki z o.o., co umożliwi tworzenie tzw. nietypowych spółek komandytowych⁶⁷.

4.2. Utworzenie spółki

Do powstania spółki komandytowej konieczne jest zawarcie **umowy spółki** przez co najmniej dwóch wspólników: komandytariusza i komplementariusza. Umowa spółki musi być zawarta w formie aktu notarialnego i określać co najmniej (art. 105 k.s.h.): a) firmę i siedzibę spółki, b) przedmiot działalności spółki, c) czas trwania spółki, jeśli jest oznaczony, d) określenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika wraz z określeniem ich wartości oraz e) sumę komandytową.

umowa spółki

Firma spółki musi zawierać nazwisko co najmniej jednego komplementariusza, a w przypadku gdy nie jest on osobą fizyczną – firmę (nazwę) i wskazanie na rodzaj spółki. Nie stoi to na przeszkodzie zamieszczeniu w firmie dodatków fakultatywnych, np. wskazujących na przedmiot działalności lub fantazyjnych. Nazwisko (firma) komandytariusza nie może znaleźć się w firmie spółki. W przeciwnym razie odpowiada on za zobowiązania spółki bez ograniczenia (art. 104 § 4 k.s.h.). Spółka może używać formy skróconej w zakresie oznaczenia rodzaju spółki – zamiast „spółka komandytowa” – „sp. kom.”. Skrótów innych elementów firmy są niedopuszczalne z uwagi na zasadę jedności firmy. Poza tym firmę spółki komandytowej obowiązują pozostałe zasady prawa firmowego (por. rozdział A.II § 4).

firma spółki

Siedziba spółki komandytowej to miejscowość (a nie adres), w której wspólnicy prowadzą sprawy spółki. Wspólnicy mogą jednak wskazać w umowie spółki jako siedzibę także miejscowość, w której prowadzona jest działalność gospodarcza spółki. W przypadku gdy ta działalność jest prowadzona w wielu miejscach, siedzibą może być miejscowość, w której mieści się zakład główny spółki.

Obowiązek określenia w umowie spółki czasu jej trwania powstaje wówczas, gdy spółka ma być zawarta na czas oznaczony. Oznaczenie czasu trwa-

**czas trwania
spółki**

⁶⁷ Szerzej A. Kappes, *Spółka...*, s. 32–39.

nia spółki może nastąpić poprzez wskazanie terminu, do którego umowa jest zawarta, czasu trwania umowy spółki od dnia jej podpisania (np. 5 lat), a także poprzez wskazanie zdarzenia przyszłego i pewnego (termin), po którego wystąpieniu umowa spółki ulega rozwiązaniu. W świetle art. 61 § 2 w zw. z art. 103 k.s.h. należy przyjąć, że spółka komandytowa zawarta na czas życia wspólnika jest zawarta na czas nieoznaczony. W praktyce kontraktowej rozpowszechnił się zwyczaj, że także w przypadkach, gdy umowa spółki została zawarta na czas nieoznaczony, do umowy spółki wprowadza się postanowienie, zgodnie z którym spółka zawarta jest na czas nieoznaczony.

przedmiot działalności spółki

Przedmiotem działalności spółki jest określony rodzaj działalności gospodarczej. Wprawdzie brak w tym względzie wyraźnego przepisu, jednak dla określenia rodzaju działalności stosuje się klasyfikację PKD, gdyż wpis spółki do KRS musi w zakresie przedmiotu działalności obejmować wyłącznie kategorie z tej klasyfikacji⁶⁸.

wkład każdego wspólnika

Wkład każdego wspólnika powinien być wskazany w umowie z oznaczeniem jego wartości. Ujawnieniu w umowie spółki podlega zatem przedmiot wkładu, jego **wartość** wraz z przypisaniem go do konkretnego wspólnika⁶⁹. Regulacja wkładów do spółki komandytowej różni się w zależności od osoby wspólnika, który je wnosi. Regulacja ta w odniesieniu do osoby komplementariusza nie różni się od tej odnoszącej się do wspólnika jawnego (por. § 2 niniejszego rozdziału), w szczególności dopuszczalnym przedmiotem wkładu jest praca (usługi) świadczona przez komplementariusza. Natomiast wkład w postaci pracy (usług) jest wyraźnie wyłączony w przypadku komandytariusza (art. 107 § 2 k.s.h.). Mamy tu do czynienia z tzw. **względny zakaz aportowy**⁷⁰. Oznacza to, że komandytariusz może wprawdzie wnieść taki wkład, jednak wyłącznie obok wkładu majątkowego, którego wartość jest co najmniej równa wysokości jego sumy

względny zakaz aportowy

⁶⁸ Wprowadzone 1.12.2014 r. nowe brzmienie art. 40 pkt 1 u.KRS nakazuje wpisywanie jako przedmiotu przedsiębiorstwa spółki maksymalnie dziesięć rodzajów działalności według PKD, jednak umowa spółki może przewidywać obszerniejszy ich katalog.

⁶⁹ Ponieważ zgodnie z art. 107 § 1 k.s.h., jeżeli wkładem komandytariusza do spółki jest w całości lub w części świadczenie niepieniężne, umowa spółki określa przedmiot tego świadczenia (aport), jego wartość, jak również osobę wspólnika wnoszącego takie świadczenie niepieniężne, uznać należy powyższą regulację za zbędną, stanowiącą niewątpliwie *superfluum*, skoro obowiązki w niej zawarte wynikają już z art. 105 pkt 4 k.s.h., i to wobec wszystkich wspólników, nie tylko tych wnoszących wkłady niepieniężne. Za oczywiste *superfluum* należy uznać także postanowienie zawarte w art. 108 § 2 k.s.h., zgodnie z którym postanowienie umowy zwalniające komandytariusza z obowiązku wniesienia wkładu jest nieważne, gdyż taki zakaz wynika już z art. 3 k.s.h.

⁷⁰ Por. A. Kappes, *Spółka...*, s. 80–81.

komandytowej⁷¹. Szczególnym przepisem dotyczącym wkładów komandytariusza jest także **bezwzględny zakaz aportowy** zawarty w art. 107 § 3 k.s.h. Zgodnie z nim, jeżeli komplementariuszem jest spółka z o.o. lub spółka akcyjna, zaś komandytariuszem jest wspólnik tej spółki, wkładu komandytariusza nie mogą stanowić jego udziały w tej spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcje tej spółki akcyjnej. Powodem tego zakazu jest wzgląd na ochronę wierzycieli spółki⁷². Pozostałe przedmioty wkładu komandytariusza nie różnią się od ogółu wkładów typowych dla handlowych spółek osobowych.

**bezwzględny
zakaz aportowy**

Suma komandytowa to oznaczony kwotowo zakres odpowiedzialności każdego komandytariusza za zobowiązania spółki (art. 105 pkt 5 k.s.h.). Osobista odpowiedzialność komandytariusza jest ograniczona do wysokości tej sumy. Suma komandytowa powinna być określona w kwocie pieniężnej wyrażonej w pieniądzu polskim, choć trudno jednoznacznie zanegować jej określenie w walucie obcej (analogia z art. 358 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.). Suma komandytowa jest przypisana indywidualnie do każdego komandytariusza i może być różna dla każdego z nich. Przepisy nie określają minimalnej wysokości tej sumy, powszechnie przyjmuje się jednak, że nie może mieć ona charakteru symbolicznego⁷³. Pełni ona bowiem funkcję gwarancyjną wobec wierzycieli spółki, można ją porównać do generalnego poręczenia udzielonego spółce⁷⁴. Suma może być niższa, wyższa lub równa wartości wkładu danego komandytariusza, relacja ta jednak ma znaczenie dla zakresu jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

**suma
komandytowa**

W praktyce w umowach spółek komandytowych wspólnicy zawierają **wiele dodatkowych postanowień o charakterze fakultatywnym**, które pozwalają na ukształtowanie zasad funkcjonowania spółki komandytowej według

**fakultatywne
postanowienia
umowne**

⁷¹ Regulacja ta wynika z przyjęcia następującego założenia, związanego z ograniczonym charakterem odpowiedzialności komandytariusza za zobowiązania spółki: albo komandytariusz wnosi wkład, którego wartość jest co najmniej równa sumie komandytowej, i wówczas nie ponosi on odpowiedzialności za zobowiązania spółki (art. 112 § 1 k.s.h.), ale wkład wniesiony do spółki stanowi potencjalny przedmiot zaspokojenia wierzyciela (z majątku spółki), albo też komandytariusz wkładu nie wnosi i wówczas możliwe jest zaspokojenie się wierzyciela spółki z majątku osobistego komandytariusza, oczywiście do wysokości sumy komandytowej.

⁷² Udziały i akcje w spółkach co do zasady mogą, rzecz jasna, stanowić przedmiot wkładu. Jednak sytuacja, gdy udziały (akcje) w spółce – komplementariuszu stanowią przedmiot wkładu komandytariusza, wiązałyby się z jednej strony z wyłączeniem odpowiedzialności osobistej tego ostatniego (art. 112 § 1 k.s.h., oczywiście jeśli wartość tych praw byłaby co najmniej równa sumie komandytowej), z drugiej nie przyniosłaby wierzycielowi spółki żadnych korzyści. Wierzyciel spółki ma bowiem nieograniczoną możliwość zaspokajania się z majątku spółki i z majątku komplementariusza. Nie jest jednak możliwe zaspokojenie się jednocześnie z udziałów komplementariusza – spółki z o.o. i z jej majątku.

⁷³ Przykładowo A. Kappes, *Odpowiedzialność...*, s. 139.

⁷⁴ Por. A. Kidyba, *Status prawny komandytariusza*, Warszawa 1998, s. 125.

ich oczekiwań. Na część z nich wskazuje wyraźnie Kodeks spółek handlowych (np. możliwość przeniesienia ogółu praw i obowiązków wspólnika – art. 10 k.s.h., możliwość zmiany umowy spółki bez zgody wszystkich współników – art. 9 k.s.h.). Inne dodatkowe postanowienia umowy spółki, stanowiące z reguły modyfikacje rozwiązań przewidzianych w Kodeksie spółek handlowych przepisami względnie obowiązującymi, są wyraźnie „dozwolone”, np. określenie zasad udziałów współników w zyskach i stratach spółki w sposób odmienny, niż to reguluje art. 123 k.s.h., lub rozszerzenie uprawnień kontrolnych komandytariusza (art. 120 k.s.h.). Wreszcie w umowie spółki komandytowej mogą znaleźć się także postanowienia nieprzewidziane w ogóle w Kodeksie spółek handlowych, jeżeli mieszczą się w granicach **swobody umów**, w szczególności nie są sprzeczne z naturą stosunku prawnego spółki komandytowej i odnoszą się do stosunku tej spółki. Postanowienia umowy spółki komandytowej niemające charakteru przedmiotowo istotnych stanowią jej *naturalia negotii* bądź *accidentalia negotii*⁷⁵.

przedspółka Po zawarciu umowy spółki, a przed jej rejestracją mamy do czynienia z tzw. przedspółką. To struktura nieposiadająca żadnej podmiotowości prawnej, jest albo spółką cywilną, albo konstrukcją prawną, do której stosuje się odpowiednio przepisy o spółce cywilnej⁷⁶. Celem gospodarczym takiej przedspółki jest doprowadzenie do zarejestrowania spółki docelowej⁷⁷. Za zobowiązania spółki (przyszłej spółki) odpowiadają osoby działające „w jej imieniu”, zatem zaciągające te zobowiązania, gdyż są one zaciągane w istocie w imieniu własnym (art. 109 § 2 k.s.h.), przy czym zobowiązania te stają się zobowiązaniami spółki po jej rejestracji⁷⁸.

wpis obowiązkowy i konstytutywny Zarejestrowanie spółki wymaga zgłoszenia odpowiedniego wniosku do KRS⁷⁹. Spółka komandytowa powstaje z chwilą **wpisu do rejestru** (art. 109 § 1 k.s.h.). Z tą chwilą spółka staje się podmiotem praw i obowiązków (pod-

⁷⁵ A. Kidyba, *Status...*, s. 422 i n.

⁷⁶ Tak m.in. A. Kidyba, *Kodeks...*, t. 1, s. 167; K. Strzelczyk [w:] *Kodeks...*, t. 1, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, s. 237.

⁷⁷ Tak, trafnie, m.in. A. Herbet [w:] *System...*, t. 16, red. A. Szajkowski, s. 552; J.P. Naworski [w:] *Kodeks...*, t. 2, red. T. Siemiątkowski, R. Potrzeszcz, s. 511; odmiennie A.J. Witosz, który zaprzecza, jakoby taki cel mógł być celem gospodarczym w rozumieniu art. 860 k.c., por. A.J. Witosz, *Odpowiedzialność...*, s. 77. Stanowisko to jest nietrafne z uwagi na szerokie rozumienie „celu gospodarczego” na gruncie tego przepisu, który jest przecież rozumiany szerzej niż prowadzenie działalności gospodarczej.

⁷⁸ Szerzej A. Kappes, *Spółka...*, s. 111–112.

⁷⁹ Zgodnie z art. 110 § 1 k.s.h. obejmuje on następujące dane: 1) firmę, siedzibę i adres spółki; 2) przedmiot działalności spółki; 3) nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) komplementariuszy oraz odrębnie nazwiska i imiona albo firmy (nazwy) komandytariuszy, a także okoliczności dotyczące ograniczenia zdolności wspólnika do czynności prawnych, jeżeli takie istnieją; 4) nazwiska i imiona osób uprawnionych do reprezentowania spółki i sposób reprezentacji; w przypadku gdy komplementariusze powierzyli tylko niektórym spośród siebie prowadzenie spraw spółki – zaznaczenie tej okoliczności; 5) sumę komandytową.

miotem prawa) według art. 8 k.s.h. Wpis ma charakter **konstytutywny** (art. 109 § 1 k.s.h.) oraz **obowiązkowy**. Dopiero po wpisie spółka staje się przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 pr. przeds. i może podjąć działalność gospodarczą (art. ust. 1 pr. przeds.).

Spółka komandytowa może powstać nie tylko „od zera”, lecz także w wyniku przekształcenia z każdej innej spółki handlowej, a także w wyniku przekształcenia spółki cywilnej (art. 551 § 2 k.s.h.). Spółce komandytowej powstałej w wyniku takiej transformacji przysługują wszelkie prawa i obowiązki spółki przekształcanej. Dotyczy to również sukcesji administracyjnej. Spółka komandytowa staje się bowiem podmiotem zezwoleń, koncesji, ulg przyznanych spółce przekształcanej, o ile z ustawy ani decyzji o udzieleniu zezwolenia, koncesji lub ulgi nie wynika nic innego (art. 553 § 1 i 2 k.s.h.)⁸⁰. Samo przekształcenie, a zatem uzyskanie statusu spółki komandytowej przez spółkę przekształcaną, następuje z chwilą wpisu przekształcenia do KRS w wyniku złożenia odpowiedniego wniosku wraz z załącznikami. Wpis ma charakter konstytutywny.

Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych z 2014 r.⁸¹ wprowadziła możliwość **zawarcia umowy spółki komandytowej przy wykorzystaniu wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym**, co polega na wypełnieniu elektronicznego wniosku i **formularza umowy spółki** oraz jej zarejestrowaniu⁸² (tzw. elektroniczna spółka komandytowa). Umowa spółki nie wymaga wówczas formy aktu notarialnego. Swoboda wspólników w kształtowaniu treści umowy spółki została ograniczona w stosunku do „zwykłej” spółki poprzez konieczność użycia wzorca umowy stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 106¹ § 5 k.s.h.⁸³ Wzorzec ten zawiera wiele wariantów do wyboru przez wspólników, jednak narzuca pewne rozwiązania, które muszą być wprowadzone, jeżeli spółka ma być zawarta w trybie elek-

**elektro-
niczna spółka
komandytowa**

⁸⁰ Szerzej A. Witosz [w:] *Łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych*, red. A. Kidyba, Warszawa 2013, s. 317 i n.

⁸¹ Artykuł 1 pkt 11 ustawy z 28.11.2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 4, nie obowiązuje).

⁸² Artykuł 106¹ k.s.h.: „§ 1. Umowa spółki komandytowej może być zawarta również przy wykorzystaniu wzorca umowy. § 2. Zawarcie umowy spółki komandytowej przy wykorzystaniu wzorca umowy wymaga wypełnienia formularza umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia umowy bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. § 3. Umowa spółki komandytowej, o której mowa w § 1, jest zawarta po wprowadzeniu do systemu teleinformatycznego wszystkich danych koniecznych do jej zawarcia i z chwilą opatrzenia ich podpisami elektronicznymi wspólników”.

⁸³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 14.01.2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki komandytowej udostępnionych w systemie teleinformatycznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 766).

tronicznym. Nie ma np. możliwości wniesienia do takiej spółki wkładów niepieniężnych. Wskazane rozporządzenie zawiera także wzorce wielu uchwał wspólników (m.in. o zmianie umowy, o rozwiązaniu spółki), co umożliwia ich rejestrowanie także w drodze elektronicznej.

4.3. Stosunki wewnętrzne spółki komandytowej

prowadzenie spraw spółki

Stosunki prawne każdej spółki handlowej tradycyjnie dzieli się na **stosunki zewnętrzne** (odnoszące się do relacji prawnych spółki i wspólników z osobami trzecimi – podmiotami spoza stosunku spółki) i **stosunki wewnętrzne**. Te ostatnie odnoszą się do relacji pomiędzy wspólnikami oraz pomiędzy nimi a spółką. Stosunki te mają charakter zarówno korporacyjny (niemajątkowy, ale powiązany ze stosunkami majątkowymi), jak i majątkowy. Do pierwszej grupy zaliczamy prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki, prawo do informacji i ogólny obowiązek lojalności wobec spółki i wspólników, wreszcie – prawa wspólników związane z zakończeniem uczestnictwa w spółce (wypowiedzenie udziału, żądanie rozwiązania spółki przez sąd). Do drugiej – uprawnień majątkowe związane z majątkiem spółki, prawo do zysku i obowiązek wniesienia wkładów.

zróżnicowa- nie wpływu na spółkę

Sposób prowadzenia spraw spółki komandytowej w modelu określonym w Kodeksie spółek handlowych jest zdeterminowany tradycyjnymi rolami każdej z dwóch kategorii wspólników. Spółka komandytowa wykształciła się historycznie w celu połączenia pracy (przedsiębiorczości) „komplementariusza – wspólnika aktywnego” z majątkiem „komandytariusza – wspólnika pasywnego”⁸⁴. Dlatego też, zgodnie z art. 39 § 1 w zw. z art. 103 k.s.h., **każdy komplementariusz ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki**. Zgodnie z art. 121 § 1 k.s.h. komandytariusz nie ma takiego prawa ani obowiązku. Zarówno jednak prawo, jak i obowiązek prowadzenia spraw spółki przez każdego komplementariusza jednoosobowo, jak i brak takiego uprawnienia i obowiązku po stronie komandytariusza dotyczą wyłącznie prowadzenia spraw spółki w sprawach nieprzekraczających zakresu zwykłych czynności spółki. W innych sprawach, tj. przekraczających ten zakres, wymagana jest zgoda wszystkich wspólników, także komplementariuszy wyłączonych od prowadzenia spraw spółki (art. 43 w zw. z art. 103 k.s.h.), jak i komandytariuszy (art. 121 § 2 k.s.h.). W tym znaczeniu komandytariusze w ramach modelu kodeksowego uczestniczą w prowadzeniu spraw spółki komandytowej.

⁸⁴ Por. A. Kappes, *Odpowiedzialność...*, s. 25 i n.; podobnie m.in. J. Szwaia [w:] S. Sołtyśński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaia, *Kodeks...*, t. 1, s. 784.

W podręczniku omówiono całość prawa prywatnego regulującego obrót gospodarczy, wskazując wszystkie instytucje prawne z zakresu tego prawa. Przystępnie zaprezentowano nawet najtrudniejsze problemy, przybliżając potrzebną wiedzę, nie omijając dyskusji naukowej oraz podając źródła w piśmiennictwie i orzecznictwie. Uzupelnieniu wiadomości służy wskazanie przed każdym rozdziałem podstawowej literatury.

W opracowaniu przedstawiono:

- prawo przedsiębiorców, zwłaszcza spółek handlowych,
- prawo umów handlowych nazwanych i nienazwanych,
- instrumenty finansowe, papiery wartościowe i umowy z bankiem, w tym skomplikowane konstrukcje prawne weksli, obligacji, opcji i sekurytyzacji,
- prawo własności przemysłowej: znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, wzory przemysłowe i patenty oraz ochronę przed nieuczciwą konkurencją.

W podręczniku uwzględniono m.in. zmiany ustawodawcze w prawie ochrony przed nieuczciwą konkurencją, przepisy o prostej spółce akcyjnej, a także dotyczące powszechnej dematerializacji akcji spółek akcyjnych. Omówiono również zmiany dotyczące unormowania spółek handlowych i innych przedsiębiorców, które nastąpiły w latach 2018–2020.

Publikacja otrzymała pierwszą nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego w konkursie na najlepszy podręcznik akademicki.

„Podręcznik nawiązuje do najlepszych tradycji podręczników akademickich. Zawiera kompleksowy opis instytucji prawnych z zakresu prawa gospodarczego prywatnego. (...) Poszczególne rozdziały zostały opracowane przez wybitnych specjalistów, cenionych w nauce prawa gospodarczego prywatnego (...). Publikacja ma duży walor dydaktyczny, praktyczny i naukowy, powinna spotkać się ze znacznym zainteresowaniem studentów i praktyków prawa”.

Prof. dr hab. Joanna Kruczalak-Jankowska

„Jest to opracowanie o dużej wartości poznawczej, dydaktycznej i praktycznej, (...) jedyne w piśmiennictwie polskim w pełni realizujące wymogi wynikające z programu studiów prawniczych w zakresie przedmiotu «prawo gospodarcze i handlowe», (...) o wybitnych walorach merytorycznych oraz (...) wzorowe pod względem formy prezentacji”.

Prof. dr hab. Wojciech Pyziół

LEXOTEKA
więcej niż podręcznik

Poszukaj pozostałych podręczników
dostępnych online

www.lexoteka.pl

ISBN 978-83-8223-094-9

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 69 ZŁ (W TYM 5% VAT)